Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра романо-германської філології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Декан факультету іноземних мов
(вказати назву структурного підрозділу)
Світлана ВІРОТЧЕНКО
(вказати П.І.Б керівника)
" 26 " серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи усного перекладу (німецька мова)
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
(шифр і назва)

спеціальність: В11 Філологія (за спеціалізаціями)
(шифр і назва)

освітня програма: Німецька мова та література і переклад та англійська мова
Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова
(шифр і назва)

спеціалізація: В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька
В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
(шифр і назва)

вид дисципліни: за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет: іноземних мов

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету іноземних мов

“ 26 ” серпня 2026 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Говоруха Наталія Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології

Програму схвалено на засіданні кафедри романо-германської філології

Протокол від “ 26 ” серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри романо-германської філології

(підпис) Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Німецька мова та література і переклад та англійська мова
назва освітньої програми
(підпис) Наталія КАРПУСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітніх (професійних/наукових) програм:

Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова
назва освітньої програми
(підпис) Людмила СОЛОЩУК
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов

Протокол від “ 26 ” серпня 2026 року № 7

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

(підпис) Анна КОТОВА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни Основи усного перекладу (німецька мова)

складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалаврів

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) В11 Філологія (за спеціалізаціями)

спеціалізації В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька;
В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:
формування у здобувачів освіти базових професійних компетентностей у сфері усного перекладу з німецької мови українською та з української німецькою мовою, розвиток навичок послідовного перекладу, аудіювання, оперативного запам'ятовування, мовленнєвого прогнозування, швидкого пошуку та відтворення еквівалентних мовних засобів, а також ознайомлення з основними стратегіями, прийомами й етичними засадами усного перекладу та особливостями роботи перекладача в різних комунікативних ситуаціях.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:
формування базових навичок послідовного усного перекладу, розвиток аудитивної та оперативної пам'яті, вдосконалення мовленнєвої компетентності німецькою й українською мовами, опанування основних перекладацьких стратегій і прийомів та набуття навичок роботи в типових комунікативних ситуаціях.

1.3. Кількість кредитів: 3

1.4. Загальна кількість годин: 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Самостійна робота	
58 год.	82 год.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Загальні компетентності:

ОП «Німецька мова та література і переклад та англійська мова»

ЗК3. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність спілкуватися німецькою та англійською мовами.

ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність спілкуватися іноземними мовами (англійською та другою іноземною мовою на вибір: німецькою/французькою/іспанською/італійською/ китайською тощо).

Фахові компетентності

Компетентності, визначені специфікою ОП «Німецька мова та література і переклад та англійська мова»

ФК4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди німецької та англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати німецьку й англійську мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською, німецькою й англійською мовами.

***ФК14**. Здатність виконувати письмовий та усний переклад у парах німецька-українська, українська-німецька, англійська-українська, українська-англійська.*

Компетентності, визначені специфікою ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»

ФК4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди англійської мови та другої іноземної мови на вибір (німецкої/французької/іспанської/італійської/ китайської тощо), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову та другу іноземну мову на вибір (німецьку/французьку/іспанську/італійську/ китайську тощо) в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів українською, англійською та другою іноземною мовами на вибір (німецькою/ французькою/іспанською/італійською/китайською тощо).

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Компетентності, визначені специфікою ОП «Німецька мова та література і переклад та англійська мова»

ПРН10. Знати норми літературної німецької, англійської та української мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН11. Знати принципи, технології та прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів німецькою, англійською й українською мовами.

ПРН14. Використовувати німецьку й англійську мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

***ПНР24**. Мати навички письмового та усного перекладу в парах німецька-українська, українська-німецька, англійська-українська, українська-англійська.*

Компетентності, визначені специфікою ОП «Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова»

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди англійської мови та другої іноземної мови, що вивчається, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 14. Використовувати англійську та другу іноземну мову, що вивчається, в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 19. *Використовувати іноземну мову для організації ефективної мовної, міжмовної та міжкультурної комунікації на особистому та професійному рівнях.*

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни

Рівень німецької мови А2+

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Усний переклад: види, форми та сфери застосування.
Тема 2. Професійна компетентність усного перекладача.
Тема 3. Аудіювання та розуміння усного повідомлення.
Тема 4. Перекладацький аналіз і виділення ключової інформації.
Тема 5. Перекладацька пам'ять і концентрація уваги.
Тема 6. Прийоми запам'ятовування та прогнозування інформації.
Тема 7. Система перекладацького нотування.
Тема 8. Основи послідовного перекладу.
Тема 9. Переклад чисел, дат, власних назв та іншої прецизійної інформації.
Тема 10. Лексичні труднощі усного перекладу та робота з термінологією.
Тема 11. Граматичні та синтаксичні трансформації в усному перекладі.
Тема 12. Компресія та розгортання інформації в усному перекладі.
Тема 13. Переклад діалогів та двостороння комунікація.
Тема 14. Усний переклад у професійних і побутових ситуаціях.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. *Лінгвокраїнознавчі аспекти ділового спілкування.*												
Тема 1.	6		2			4	6,5		0,5			6
Тема 2.	6		2			4	6,5		0,5			6
Тема 3.	6		2			4	8		0,5			6
Тема 4.	8		4			4	8		1			8
Тема 5.	6		2			4	8		0,5			6
Тема 6.	6		2			4	8		0,5			6
Тема 7.	6		2			4	6,5		0,5			6
Тема 8.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 9.	6		2			4	6,5		0,5			5
Тема 10.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 11.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 12.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 13.	6		2			4			0,5			5
Тема 14.	10		4			6			1			8

Разом за семестр	**90**	**-**	**32**	**-**	**-**	**58**	**90**	**-**	**8**	**-**	**-**	**82**

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
	Розділ 1	**денне**	**заочне**
1	Тема 1. Усний переклад: види, форми та сфери застосування.	2	0,5
2	Тема 2. Професійна компетентність усного перекладача.	2	0,5
3	Тема 3. Аудіювання та розуміння усного повідомлення.	2	0,5
4	Тема 4. Перекладацький аналіз і виділення ключової інформації.	4	1
5	Тема 5. Перекладацька пам'ять і концентрація уваги.	2	0,5
6	Тема 6. Прийоми запам'ятовування та прогнозування інформації.	2	0,5
7	Тема 7. Система перекладацького нотування.	2	0,5
8	Тема 8. Основи послідовного перекладу.	2	0,5
9	Тема 9. Переклад чисел, дат, власних назв та іншої прецизійної інформації.	2	0,5
10	Тема 10. Лексичні труднощі усного перекладу та робота з термінологією.	2	0,5
11	Тема 11. Граматичні та синтаксичні трансформації в усному перекладі.	2	0,5
12	Тема 12. Компресія та розгортання інформації в усному перекладі.	2	0,5
13	Тема 13. Переклад діалогів та двостороння комунікація.	2	0,5
14	Тема 14. Усний переклад у професійних і побутових ситуаціях.	4	1
	Разом годин	**32**	**8**

4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денне	**заочне**
1	**Тема 1. Усний переклад: види, форми та сфери застосування.** Самостійна робота передбачає опрацювання основних видів і форм усного перекладу та визначення сфер їх практичного застосування.	4	6
2	**Тема 2. Професійна компетентність усного перекладача.** Самостійна робота передбачає опрацювання складових професійної компетентності усного перекладача та визначення вимог до його професійної діяльності.	4	6
3	**Тема 3. Аудіювання та розуміння усного повідомлення.** Самостійна робота передбачає виконання вправ на розвиток навичок аудіювання, розуміння та швидкого опрацювання усної інформації німецькою мовою.	4	6
4	**Тема 4. Перекладацький аналіз і виділення ключової інформації.** Самостійна робота передбачає аналіз усних повідомлень, визначення їх основної та другорядної інформації й формування навичок смислового структурування.	4	8
5	**Тема 5. Перекладацька пам'ять і концентрація уваги.** Самостійна робота передбачає виконання вправ на розвиток оперативної пам'яті, концентрації уваги та утримання інформації під час перекладу.	4	6
6	**Тема 6. Прийоми запам'ятовування та прогнозування інформації.** Самостійна робота передбачає опрацювання прийомів запам'ятовування, смислового прогнозування та антиципації під час усного перекладу.	4	6
7	**Тема 7. Система перекладацького нотування.** Самостійна робота передбачає опрацювання принципів перекладацького нотування та формування індивідуальної системи символів, скорочень і позначень.	4	6
8	**Тема 8. Основи послідовного перекладу.** Самостійна робота передбачає виконання вправ на послідовний переклад коротких і	4	5

	розгорнутих повідомлень з німецької мови українською та з української німецькою мовою.		
9	**Тема 9. Переклад чисел, дат, власних назв та іншої прецизійної інформації.** Самостійна робота передбачає відпрацювання навичок точного сприймання та відтворення чисел, дат, власних назв, одиниць вимірювання та іншої прецизійної інформації.	4	5
10	**Тема 10. Лексичні труднощі усного перекладу та робота з термінологією.** Самостійна робота передбачає опрацювання термінологічної лексики, багатозначних слів, фразеологізмів і лексичних одиниць, що становлять труднощі під час усного перекладу.	4	5
11	**Тема 11. Граматичні та синтаксичні трансформації в усному перекладі.** Самостійна робота передбачає виконання вправ на застосування граматичних і синтаксичних трансформацій для забезпечення природності та адекватності перекладу.	4	5
12	**Тема 12. Компресія та розгортання інформації в усному перекладі.** Самостійна робота передбачає опрацювання прийомів компресії та розгортання інформації відповідно до комунікативної ситуації та особливостей мов оригіналу й перекладу.	4	5
13	**Тема 13. Переклад діалогів та двостороння комунікація.** Самостійна робота передбачає виконання вправ на двосторонній послідовний переклад діалогів у різних комунікативних ситуаціях.	4	5
14	**Тема 14. Усний переклад у професійних і побутових ситуаціях.** Самостійна робота передбачає підготовку та виконання комплексних перекладацьких завдань на матеріалі типових професійних, академічних і побутових ситуацій.	6	8
	Разом	**58**	**80**

Правила використання ШІ

Правила використання ШІ регламентуються Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту

Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ШІ.

5.2.1. Модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб’єктом використання ШІ.

5.2.3. Модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

− використання ШІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);

− застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;

− використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;

− зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

6. Індивідуальні завдання

(не передбачаються)

7. Методи навчання

1. Практичний метод (виконання мовних, комунікативних, перекладацьких, аналітичних вправ і практичних завдань).
2. Метод імітаційного моделювання (імітаційні ігри) – моделювання реальних професійних ситуацій, пов'язаних зі змістом навчальної дисципліни, з метою розвитку навичок прийняття рішень, професійної комунікації, співпраці, критичного мислення та застосування теоретичних знань у практично наближених умовах.
3. Метод моделювання професійної діяльності перекладача – відтворення автентичних умов професійної діяльності перекладача шляхом виконання комплексних перекладацьких завдань, організації та проведення mock conferences та симуляційних пресконференцій, судових засідань та медичних консультацій, роботи із замовником, термінологічними базами, CAT-інструментами та засобами забезпечення якості перекладу.
4. Метод дистанційного усного перекладу (Remote Interpreting) – формування компетентностей усного перекладу шляхом моделювання ситуацій синхронного та послідовного дистанційного перекладу із використанням спеціалізованих платформ (Zoom Interpretation, Interactio).

8. Методи контролю

Виконання комплексного практичного завдання з усного перекладу, що передбачає аудіювання та послідовний переклад фрагмента з німецької мови українською мовою.

Форми контролю

Денна / заочна

- Послідовний переклад аудіофрагмента з німецької мови українською мовою – 20 балів. Переклад короткого монологічного повідомлення з опорою на власні нотатки з оцінюванням точності та повноти передачі змісту, адекватності лексико-граматичних засобів і правильності мовлення.
- Переклад з аркуша з німецької мови українською мовою – 20 балів. Усний переклад письмового тексту з оцінюванням точності передачі змісту, адекватності перекладацьких трансформацій, правильності термінології, лексико-граматичного оформлення та темпу перекладу.

9. Схема нарахування балів

Оцінка за роботу в семестрі	Екзамен
Теми 1-14 (*Поточні роботи в семестрі оцінюються максимально в “5” балів. Загальна оцінка отримується шляхом виведення середнього арифметичного значення, помноженого на коефіцієнт 12.)	Послідовний переклад аудіофрагменту – 20; переклад з аркушу – 20
60*	40

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання роботи здобувачів освіти під час аудиторного заняття

Бали	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі виконує перекладацькі завдання, точно й повно передає зміст повідомлення, адекватно застосовує перекладацькі трансформації та стратегії, демонструє високий рівень володіння німецькою та українською мовами, правильно відтворює термінологію і прецизійну інформацію, активно та самостійно працює на занятті.

4	Достатньо повно й точно виконує перекладацькі завдання, допускає незначні помилки або неточності, правильно застосовує основні перекладацькі прийоми, загалом адекватно передає зміст і комунікативний намір повідомлення, активно працює на занятті.
3	Загалом виконує перекладацькі завдання та передає основний зміст повідомлення, але допускає помилки, пропуски або неточності, потребує допомоги викладача під час перекладу, не завжди правильно застосовує перекладацькі трансформації, бере участь у роботі, але недостатньо активно.
2	Виконує перекладацькі завдання лише частково, допускає численні помилки, пропуски та спотворення змісту, має труднощі зі сприйманням і відтворенням інформації, потребує значної допомоги викладача, недостатньо володіє техніками усного перекладу, майже не бере участі в роботі.
1	Майже не виконує перекладацьких завдань, не може самостійно передати основний зміст повідомлення, допускає значні помилки та спотворення інформації, не володіє основними прийомами усного перекладу, практично не бере участі в роботі на занятті.
0	Не виконав(ла) завдання та не брав(ла) участі в роботі на занятті без поважних причин.

Критерії оцінювання послідовного перекладу та перекладу з аркуша (20 балів)

Вид помилки / недоліку	**Штрафні бали**
Спотворення ключової інформації, що призводить до зміни змісту висловлювання	–1
Пропуск важливої смислової інформації	–1
Неправильний переклад терміна або ключової лексичної одиниці	–1
Неправильна передача числових даних, дат, імен, назв, кількісних показників	–1
Груба граматична помилка, що змінює зміст висловлювання	–1
Істотне порушення логічної послідовності повідомлення	–1
Неточний переклад лексичної одиниці без істотного спотворення змісту	–0,5
Пропуск другорядної інформації	–0,5
Граматична помилка, яка не перешкоджає розумінню	–0,5
Неправильне вживання прийменника, артикля, відмінка, часової форми тощо	–0,5
Невдале застосування перекладацької трансформації	–0,5
Порушення логічних зв’язків між частинами висловлювання	–0,5
Незначна лексична або стилістична неточність	–0,25
Незначна граматична помилка	–0,25
Незначна помилка у вимові слова, терміна або власної назви	–0,25
Коротка невиправдана пауза або вагання	–0,25
Незначна самокорекція, яка не впливає на зміст	–0,25

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів неформального навчання, якщо його зміст і результати відповідають меті та результатам навчання дисципліни «Основи усного перекладу» (німецька мова). Результати неформального навчання можуть бути визнані за наявності підтверджуючих документів (сертифікатів, довідок, описів навчальних програм), якщо вони засвідчують досягнення результатів навчання, співвідносних із цілями курсу. Прикладами релевантної неформальної освіти можуть бути:

- онлайн-курси (Coursera, Prometheus тощо) за тематикою “Dolmetschen A2-B1”;
- участь у сертифікованих тренінгах і семінарах, присвячених аспектам вивчення особливостей усного перекладу з та на німецьку мову;

- сертифіковані програми з аспектів вивчення перекладацьких стратегій під час усного перекладу з та на німецьку мову.

Процедура визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна. Рішення ухвалюється комісією факультету іноземних мов.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
100 – 50	Зараховано
1 – 49	Не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Проблеми синхронного перекладу : навч. посіб. / С. О. Швачко, І. К. Кобякова, Т. О. Анохіна. 2-ге вид., перероб. та доп. Суми : Сумський державний університет, 2023. 133 с.
2. Кобякова І. К., Анохіна Т. О. Теорія і практика усного перекладу (англійська мова) : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2024. 154 с.
3. Pöchhacker, F. Introducing Interpreting Studies. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2016.
4. Setton, R., Dawrant, A. Conference Interpreting: A Trainer's Guide. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins, 2016.

Допоміжна література

1. Бєлих О. М., Рогач О. О. Методи навчання усного перекладу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». 2025. https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2025-1-8
2. Говоруха Н.В., Корінь С.М. Політкоректність як складник міжкультурної компетентності майбутнього усного перекладача: методичний аспект. Інноваційна педагогіка. Випуск 92. Том 1. 2026. С. 45-50. https://doi.org/10.32782/ip/92.1.9
3. Bühler, H. Linguistic (Semantic) and Extra-Linguistic (Pragmatic) Criteria for the Evaluation of Conference Interpretation and Interpreters. Multilingua, 1986. Vol. 5, No. 4. P. 231–235.
4. Moser-Mercer, B. Skill Acquisition in Interpreting: A Human Performance Perspective. The Interpreter and Translator Trainer, 2008. Vol. 2, No. 1. P. 1–28.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. https://speech-repository.webcloud.ec.europa.eu/
2. https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/multilingualism
3. https://www.goethe.de/de/index.html